

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek (przewodniczący)

SSN Jolanta Frańczak (sprawozdawca)

SSN Halina Kiriło

w sprawie z wniosku K. B.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi [...]
o podleganie dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 24 października 2017 r.,
zażalenia wnioskodawczynie na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...]
z dnia 21 marca 2017 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 21 marca 2017 r. odrzucił skargę kasacyjną ubezpieczonej K. B. od wyroku tego Sądu z dnia 27 lipca 2016 r., oddalającego apelację ubezpieczonej od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 20 lipca 2015 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 stycznia 2015 r. ustalającej okresy podlegania przez nią obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym i wypadkowym oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

Sąd Apelacyjny wskazał, że w skardze kasacyjnej pełnomocnik ubezpieczonej określił wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 9 zł, stanowiącą wartość należnych składek za sporny okres, tj. od dnia 1 lutego 2014 r. do dnia 3

lutego 2014 r., bowiem ubezpieczona zaskarżyła decyzję organu rentowego w zakresie dotyczącym odmowy objęcia jej dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym w okresie od dnia 1 do dnia 3 lutego 2014 r. Natomiast, zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż 10.000 zł. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego. Użyte w tym przepisie pojęcie „objęcie obowiązkiem ubezpieczenia” odnosi się do definicji zawartej w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1778), która rozróżnia obowiązkowe ubezpieczenia określone w art. 6, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 od dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnych i rentowych z art. 7 oraz chorobowych z art. 11 ust. 2 tej ustawy. Warunki powstania dobrowolnego ubezpieczenia, jego kontynuowania i ustania są uregulowane w art. 14 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Jest to regulacja odrębna od zasad obowiązujących przy ubezpieczeniu obowiązkowym. Zatem użyte w art. 398² § 1 k.p.c. określenie „objęcie obowiązkiem ubezpieczenia” odnosi się do ubezpieczenia obowiązkowego, a nie do ubezpieczenia dobrowolnego. W związku z tym wyznacznikiem dopuszczalności skargi kasacyjnej jest wartość przedmiotu zaskarżenia, którą pełnomocnik ubezpieczonej prawidłowo oznaczył jako wartość należnych składek w wysokości 9 zł, a która jest niższa niż 10.000 zł. Wobec tego Sąd Apelacyjny uznał, że skarga kasacyjna jest niedopuszczalna i podlega odrzuceniu na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c.

W zażaleniu na powyższe postanowienie ubezpieczona domagała się jego uchylenia w całości, zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c. przez uznanie, że przedmiotem skargi kasacyjnej nie jest sprawa o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, podczas gdy domagała się ona ustalenia obowiązku organu rentowego stwierdzenia decyzją, iż podlegała dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej również w okresie od dnia 1 do dnia 3 lutego 2014 r.”

Zdaniem wnoszącej zażalenie, prawidłowa wykładnia art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c. powinna prowadzić do objęcia nim także spraw, w których na skutek spełnienia uwarunkowań wynikających z ustawy organ rentowy miał obowiązek stwierdzenia w drodze decyzji podlegania określonemu ubezpieczeniu społecznemu, nie wyłączając z tego spraw dotyczących ubezpieczeń, którym podlega się na zasadzie dobrowolności. Zwłaszcza, że w sprawie II UK 227/16 o podobnym stanie faktycznym Sąd Najwyższy nie dopatrywał się niedopuszczalności wniesienia skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest nieuzasadnione. Zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c., skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

W judykaturze Sądu Najwyższego jednolicie przyjmuje się, że sprawa o objęcie ubezpieczeniem społecznym (w tym o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym) jest sprawą o prawa majątkowe, gdyż z decyzji o objęciu ubezpieczeniem (wyłączeniu z ubezpieczenia) wynikają bezpośrednio skutki majątkowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2016 r., II UZ 35/15, LEX nr 1997963). Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 6 października 2006 r., V CZ 67/06 (LEX nr 327899) stwierdził ponadto, że dla rozróżnienia majątkowego bądź niemajątkowego charakteru konkretnej sprawy nie jest istotne, czy rozpoznawana jest ona w następstwie wytoczenia powództwa o świadczenie, czy też powództwa o ustalenie albo ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego. Sprawą majątkową jest sprawa, w której zgłoszone żądanie zmierza do realizacji prawa lub uprawnienia mającego bezpośredni wpływ na stosunki majątkowe stron. Z tych względów usprawiedliwione jest twierdzenie, że

prawami majątkowymi są wszelkie prawa wywodzące się bezpośrednio ze stosunków prawnych obejmujących ekonomiczne interesy stron. A zatem, skoro przedmiotem zaskarżonej decyzji i w konsekwencji odwołania ubezpieczonej stanowiło objęcie jej dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, to prawidłowo przyjął Sąd drugiej instancji, że jest to sprawa o prawa majątkowe, w której skarga kasacyjna jest dopuszczalna, gdy wartość przedmiotu zaskarżenia wynosi co najmniej 10.000 zł.

Wbrew odmiennemu twierdzeniu ubezpieczonej sprawa o objęcie dobrowolnym ubezpieczeniem chorobowym nie należy do katalogu spraw wymienionych w art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c., bowiem jak prawidłowo uwypuklił w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd drugiej instancji nawiązując do stanowiska Sądu Najwyższego wyrażonego w postanowieniu z dnia 4 listopada 2003 r., II UZ 91/03, (LEX nr 1129286), określenia przedmiotu sprawy, którego dotyczy wyłączenie uzależnienia dopuszczalności skargi kasacyjnej od wartości przedmiotu zaskarżenia, odnoszą się do regulacji ustawowej tego przedmiotu. I tak określenie "przyznanie i wstrzymanie emerytury i renty" odnosi się do regulacji tych kwestii zawartej w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1383), a określenie "objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego" odnosi się do definicji tego pojęcia zawartej w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych. Ustawa ta rozróżnia obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe określone w art. 6, 11 ust. 1 i 12 ust. 1 od dobrowolnych ubezpieczeń emerytalnych i rentowych, o których mowa w art. 7 oraz chorobowych określonych w art. 11 ust. 2. Jeżeli dojdzie do dobrowolnego ubezpieczenia emerytalnego, rentowego chorobowego i wypadkowego, to nie zmienia się ono w ubezpieczenie obowiązkowe. Warunki powstania dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego, jego kontynuowania i ustania uregulowane są w art. 14 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który to przepis jest regulacją odrębną od zasad obowiązujących przy ubezpieczeniu obowiązkowym. Wobec tego użyte w art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c. określenie "objęcie obowiązkiem ubezpieczenia" odnosi się do ubezpieczenia obowiązkowego a nie do

dobrowolnego ubezpieczenia. Do tego ostatniego ma zastosowanie zasada ogólna uzależniająca dopuszczalność kasacji od wartości przedmiotu zaskarżenia (por. także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2017 r., II UZ 80/16, LEX nr 2261739 czy z dnia 11 maja 2001 r., II UZ 22/01, PPIPS 2003 nr 2, poz. 69).

Kierując się przedstawionymi motywami oraz uwzględniając to, że w sprawie objętej zażaleniem wartość kasacyjnego przedmiotu zaskarżenia, której ustalenia nie kwestionowała ubezpieczona, wynosi 9 zł, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

kc